

УПРАВЛІННЯ ЗАПАСАМИ В СИСТЕМІ ОБЛІКУ ПІДПРИЄМСТВА

Яковенко А.В., студ.

Науковий керівник – викл. вищ. кат. **Н.В. Пономаренко**
Криворізький державний комерційно-економічний технікум

У сфері управління оборотними активами підприємства важливу роль відіграє такий напрямок діяльності, як управління запасами. Завданням управління запасами виступає організація безперервного операційного процесу і збуту продукції при одночасному скороченні витрат, пов'язаних з цими запасами.

У позначеному контексті під запасами варто розуміти не тільки ресурси виробництва, а й продукцію, яка вже проведена або ще знаходиться в процесі виготовлення, а також призначена для перепродажу. Особливу увагу потрібно приділити запасам, призначеним підстрахувати фірму в разі виникнення надзвичайних ситуацій. Такий вид запасів, з одного боку, оберігає компанію від потрясінь і гарантує стабільність, але, з іншого - зменшує оборот коштів через осідання деяких сум в резерві.

Питання управління запасами розглядається в працях ряду науковців: Є.В. Крикавського, В.І. Перебийніс, В.Л. Мякушко, О.М. Куницької, В.П. Чайковської, О.В. Посилкіної, Г.В. Кубасова, С.О. Огієнко, Л.О. Каніщенко, О.Р. Яремко та ін.

Фактично запаси підприємства, будучи цілісним резервним комплексом, передбачають різні способи взаємодії з ними, що в свою чергу має на увазі послідовне вирішення ряду наявних проблем.

Дефіцит запасів провокує перебої в операційному процесі, зменшення обсягів збуту, а часто і позапланові витрати на закупівлю необхідних ресурсів за цінами, що перевищують звичайні. В результаті цього дохід фірми знижується, що негативно позначається і на такому показнику, як ліквідність.

Надлишок запасів призводить до виникнення проблем, пов'язаних з виникненням непередбачених заздалегідь витратами на зберігання надлишків, їх можливим старінням і зниженням доходу.

Грамотна організація управління запасами приводить до наступних підсумків:

- зменшення операційних витрат у зв'язку з дефіцитом запасів;
- збільшення темпів оборотів активів підприємства;
- мінімізації надлишків товарно-матеріальних запасів;
- зменшення витрат на зберігання товарно-матеріальних запасів;

– зниження витрат у зв'язку з погіршенням стану і / або старінням запасів.

Існує безліч методів і критеріїв, що регламентують і оптимізують роботу з запасами. Об'єднавши разом, ці методи і критерії утворюють систему управління запасами, яка передбачає точне позначення тимчасових рамок і кількість закупаваних ресурсів для підтримки запасів.

До показників системи управління запасами відносяться:

– точка замовлення – нижчий поріг запасів продукції, при наближенні до якого запаси необхідно оновити;

– нормативний рівень запасів - номінальний показник запасів, який утворюється при кожній наступній закупівлі;

– величина окремої закупівлі;

– частота здійснення закупівель – часовий проміжок між двома закупівлями ресурсів, або, іншими словами, циклічність заповнення запасів;

– обсяг ресурсів, що забезпечує найменші витрати на утримання запасів.

У питанні прогнозування запасів важливу роль відіграє план реалізації продукції. Взаємозв'язок простий: якщо продажі перевищують запланований обсяг, то можливе утворення дефіциту, якщо продажу менше передбачуваного рівня - виникає загроза втрат фінансів в зв'язку з необхідністю утримувати незатребувану продукцію і погіршенням її стану, а також через наявність законсервованих засобів.

У разі, якщо мова йде про дефіцит запасів або необхідності в ресурсах для операційного процесу, все управління запасами буде полягати в актуальних поставках необхідної продукції або сировини. Також важливу роль при цьому відіграє точність прогнозування щодо реалізації товарів.

Однак точність прогнозування не є постійною величиною. Завжди існує ймовірність реалізації ризиків, пов'язаних з утворенням дефіциту або надлишків запасів, які можуть бути мінімізовані за допомогою застосування найбільш відповідних способів управління запасами. У цьому питанні важливо розмежовувати процес управління запасами від інших процесів, тому що головним завданням створення запасів є захист підприємства від збоїв в роботі через брак необхідних ресурсів. Саме тому керівництво підприємства повинно виробити конкретну політику управління запасами.

Порядок відображення в обліку руху запасів, який включає операції з їх придбання, переробки та реалізації, залежить від системи обліку, що застосовується на підприємстві. Одиницею обліку запасів є

назва цінностей, яка деталізується за типом, розміром, одиницею виміру, ціною та іншими ознаками. Для обліку виробничих запасів призначений рахунок 20 «Виробничі запаси».

Для правильної організації обліку запасів важливе значення має їх науково обґрунтована класифікація, яка забезпечує виконання основних завдань обліку та контролю запасів, серед яких: раціональне визначення одиниці обліку запасів і формування номенклатури цінника, організація складського господарства, достовірне визначення первісної вартості запасів, визначення умов переоцінки; методів їх оцінки в разі вибуття, відображення на рахунках обліку операцій з надходження і вибуття, визначення залишків, тощо.

Усі перераховані завдання сприяють формуванню інформації для управління запасами. Від правильної класифікації залежить і правильність подальшого обліку запасів.

Практика доводить, що процес управління запасами є доволі трудомісткою діяльністю. Тому не дивно, що на багатьох підприємствах спостерігаються певні недоліки, а на деяких – і запущеність у процесі управління запасами, що веде до великих їх втрат. Усе це зайвий раз підтверджує, що до цього часу залишаються не вирішеними багато важливих питань, пов'язаних з управлінням і використанням запасів [1, с. 477–479].

Отже слід зазначити що, запаси є вагомою частиною активів підприємства, вони займають особливе місце у складі майна та домінуючі позиції у структурі витрат підприємств різних сфер діяльності при визначенні результатів господарської діяльності підприємства та при висвітленні інформації про його фінансовий стан. Раціональне управління запасами передбачає створення такого їх рівня, який би забезпечував безперебійність виробничого процесу при мінімальних витратах на їх вміст. Тобто поповнення запасів повинне здійснюватися до тих пір, доки ефект зниження ризику переривання виробничого і торговельного процесу через відсутність запасів перевищує витрати на вміст додаткової одиниці запасу.

Інформаційні джерела:

1. Голов С. В. Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку : монографія [Текст] / С. В. Голов. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 522 с.